

Patrick Wyffels: 'Het doel, zorgen voor de meest kwetsbaren, schiet soms de waardigheid en de wil van de patiënt voorbij.' Katrijn Van Giel

INTERVIEW LEIF-ARTS PATRICK WYFFELS

De vraag naar **euthanasie** is heel courant geworden in de huisartsenpraktijk, zegt Patrick Wyffels.

'Een waardig einde krijg je niet met een vingerknip'

Wat doet een LEIF-arts?

Zowat 500 artsen in Vlaanderen hebben zich laten bijscholen tot LEIF-arts. Zij kunnen worden opgeroepen om een tweede advies te verlenen als iemand om levensbeëindiging vraagt. De wet schrijft voor dat er altijd een tweede arts akkoord moet gaan. In het geval van niet-terminaal lijden ook een derde. Een LEIF-arts voert de euthanasie doorgaans niet zelf uit. Dat doet de behandelende arts. (vbr)

VAN ONZE REDACTRICE VEERLE BEEL

ZOERSEL Toen Patrick Wyffels nog arts in opleiding was, hoorde hij dokters in het ziekenhuis zeggen dat sommige patiënten 'APK' waren: 'In hun kamer gingen ze niet meer binnen. Die patiënten waren 'avis pro katta', pseudo-Latijn voor 'vogels voor de kat'. Nu kunnen we gelukkig wel openlijk over het levenseinde spreken. We moeten dat ook doen, vind ik. Mensen hebben daar recht op.'

Sinds de euthanasiewet in 2002 werd goedgekeurd, is er veel veranderd. De vraag naar een waardig levenseinde is nu dagelijkse kost in de huisartsenpraktijk, zegt Wyffels. Zes jaar geleden liet hij zich ook bijscholen tot LEIF-arts. 'Soms vraag ik mij af waarom ik mezelf de macht toe-eigen om het leven van patiënten op hun verzoek te beëindigen.'

Een van de personen over wie u getuigt in uw boek, is een vrouw met jongdementie. Ze vraagt euthanasie voor ze het niet meer kan.

'Zoals Hugo Claus. Omdat euthanasie alleen kan bij mensen die er zelf om kunnen vragen, en dus niet bij wie diep dement is. Het was een warm afscheid in het bijzijn van haar familie: kinderen, kleinkinderen én haar eigen moeder. Iedereen wist: het is goed, maar het komt eigenlijk veel te vroeg.'

U heeft als LEIF-arts ook een psychiatrisch patiënte geholpen, die geen euthanasie kon krijgen.

'Actieve levensbeëindiging past niet bij het idee van goede zorg binnen de psychiatrie'

PATRICK WYFFELS

‘Ik heb haar in overleg met haar man naar huis laten brengen. De vrouw was al jaren depressief en had vele behandelingen ondergaan, waaronder 21 elektroshocks. Haar man was heel liefdevol, haar kleinkinderen kwamen spelen. Het zei haar allemaal niets. Ik heb over haar heel goede gesprekken gehad in de zorginstelling. Maar de bottomline is dat euthanasie in psychiatrische instellingen niet gebeurt. Actieve levensbeëindiging past niet bij hun idee van goede zorg.’

Vindt u dat erg?

‘Ik vind zorg voor de meest kwetsbaren in de samenleving een prachtig werk van barmhartigheid. Ik denk ook aan al wie zorg draagt voor mensen die al vergevorderd zijn in hun dementie: elke dag opnieuw proberen om hen met een lepeltje eten te geven! Ik heb daar het grootste respect voor. Het toont de mooie kant van de christelijke moraal. Maar het doel schiet soms de waardigheid en de wil van de patiënt voorbij.’

Een patiënte van u was de eerste die vroeg om bij haar euthanasie organen te doneren.

‘Het was toen een wereldprimeur. Enkele jaren later is haar verhaal op tv geweest en daarna hebben anderen haar voorbeeld gevolgd. Diane had een hersenstoornis waardoor ze erg in de war was. Ze kon de weg in haar huis niet meer vinden, ze wist niet meer waar haar voeten lagen, ze begreep niet wat ze las. Maar ze kon wel nog naar de radio luisteren en daar hoorde ze over het orgaantekort. Het was een ultieme manier om zin te geven aan haar eigen dood.’

Ik lees in uw boek meerdere verhalen van mensen die ongeneeslijk ziek zijn, maar ook erg eenzaam.

‘De eenzaamheid in onze samenleving is groot. Wie goed omringd wordt, zal misschien wel minder snel om euthanasie vragen. Maar feit is dat de mensen die ik beschrijf, allemaal ondraaglijk lijden door meerdere ouderdomskwalen, waardoor hen van alles wordt onzegd. Ze verliezen daardoor hun levenszin. De combinatie van polypathologie en levensmoeheid zien we vaak bij hoogbejaarden. Ik denk nu aan een vrouw van 94, met wie ik lange gesprekken heb gevoerd en die ik als een van mijn beste vriendinnen beschouw.’

Ze had wel 100 kunnen worden.

‘Maar dat wilde ze absoluut niet! Dat is nu net het hele punt. Ze woonde in een prachtig huis met een grote tuin, had kunst aan de muur hangen. Ze kon over van alles praten, maar ze had geen kinderen en voor haar was het op. Ik mis haar nog steeds.’

Toch zegt u niet altijd ja.

‘Ik sta open voor de vraag, voor het gesprek over het levenseinde. Een patiënte kreeg borstkanker en moest daarbij door een rouwproces omdat ze zich erg aangetast voelde in haar vrouw-zijn. Ze vroeg toen om euthanasie: dokter, u hebt het beloofd! Omdat we ooit een vroegtijdige zorgplanning hadden opgesteld. Dat

betekent niet dat je met een vingerknip euthanasie kunt krijgen. Ik moet er zelf mee akkoord kunnen gaan, en andere dokters ook. De vrouw was heel boos en heeft mij toen de deur gewezen. Dat deed pijn. Later kwam ze terug om mij uitvoerig te bedanken. Ze heeft nog enkele goede jaren gehad, voor ze 's nachts in de armen van haar man is overleden.'